

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

сергій 20 23 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Сімейне право»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: **08 «Право»**

Спеціальність: **081 «Право»**

Освітньо-професійна програма: **«Право»**

Циклова комісія юридичних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (семінарські)	Самостійна робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен / залік
Денна	3	6	15	30	45	90	залік

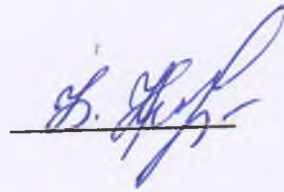
Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань **08 «Право»**, спеціальності **081 «Право»**, затвердженої Педагогічною радою ФКЕПІТ ЗУНУ «30» серпень 2021 р.

Робоча програма складена викладачем Войтишин Ю.В.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

Ірина БАГРІЙ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сімейне право»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
	Галузь знань 08 ПРАВО	Нормативна
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма «Право»	Рік підготовки: <i>третій</i>
		Семестр: <i>шостий</i>
Загальна кількість годин - 90	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції: <i>15 год.</i>
		Практичні: <i>30 год</i>
		Самостійна робота 45 год
		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни «Сімейне право» є підготовка професіоналів, які мають високу правову свідомість та правову культуру, володіють необхідними професійними знаннями та практичними навичками в галузі сімейного права України; приймати обґрунтовані та основані на діючому законодавстві рішення в рамках своєї майбутньої компетенції.

2.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» є теоретична підготовка студентів зазначених з питань:

- формування високого рівня знань з сімейного права України;
- забезпечення повноцінного оволодіння студентами основних теоретичних положень з усіх правових інститутів сімейного права, їх нормативно-правовою базою;
- формування розуміння і вміння орієнтуватися у законодавчій базі;
- навчити студентів професійно, грамотно і адекватно застосовувати чинне законодавство, що регулює розглядувану систему суспільних відносин; сформувати у них необхідні організаційні та вольові навички щодо впливу засобами правового характеру на регулювання зазначених відносин.

Завдання лекційних занять.

Мета проведення лекції полягає у:

- викладенні студентам у відповідності з програмою та робочим планом основних положень сімейного права;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних знань з дисципліни «Сімейне право».

Лекції надають здобувачам освіти матеріали щодо основних положень сімейного права з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання здобувачів освіти

Завдання практичних занять.

Метою практичних занять є закріплення знань, набутих студентами у ході самостійної роботи впродовж навчального періоду з літературними джерелами та законодавством, що регулює сімейні відносини і з'ясування найскладніших питань курсу сімейного права.

Завдання проведення практичних занять полягає у виробленні вміння:

- характеризувати сутність правовідносин;
- тлумачити чинне законодавство;
- застосовувати на практиці норми, які регулюють соціальні питання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» студент повинен знати:

- основні нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері сімейного права в цілому та кожного інституту сімейного права зокрема;
- коло суспільних відносин, які регулюються вказаною галуззю;
- проблеми та напрямки вдосконалення діючого законодавства.

ВМІТИ:

- орієнтуватися у системі джерел сімейного законодавства України та знати їх особливості;
- аналізувати, самостійно тлумачити, узагальнювати та правильно застосовувати норми законодавства України у практичній діяльності, роз'яснювати їх зміст;
- користуватися джерелами права, тлумаченнями і коментарями норм права при вирішенні конкретних спорів;
- складати й оформлювати документи правничого характеру;
- добирати літературу з сімейного права, складати конспекти і тези виступів, опрацьовувати правову інформацію;
- логічно, послідовно, з виокремленням головного, доказово викладати правничий матеріал із застосуванням знань з різних джерел і галузей права;
- користуватися правовою термінологією;

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК3. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК4. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК8. Здатність розв'язувати актуальні питання у сфері юриспруденції.

СК10. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Результати навчання:

ПРН 4. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 5. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 9. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 13. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 15. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 16. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 17. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Сімейне право» Змістовий модуль 1.

ТЕМА 1. ВСТУП. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, ФУНКЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Поняття сімейного права як галузі права. Предмет і метод сімейного права. Сімейні відносини. Учасники сімейних відносин. Система сімейного права. Сім'я. Право особи на сім'ю. Державна охорона сім'ї. Дитина. Регулювання сімейних відносин. Загальні засади регулювання сімейних відносин. Джерела сімейного права: законодавство, договір, звичай. Законодавство. Співвідношення Сімейного кодексу України і цивільного законодавства. Міжнародні договори. Законодавство іноземних держав. Договір. Звичай. Захист сімейних прав.

ТЕМА 2. ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ. ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБУ

Поняття шлюбу. Шлюбний вік. Надання права на укладення шлюбу особі, яка не досягла шлюбного віку. Добровільність шлюбу. Одношлюбність. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою. Ознайомлення осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, про стан здоров'я. Державна реєстрація шлюбу. Заява про реєстрацію шлюбу. Заручини. Час і місце реєстрації шлюбу. Правові наслідки шлюбу. Вибір прізвища при одруженні. Недійсність шлюбу. Визнання недійсним шлюбу за рішенням суду. Визнання шлюбу недійсним після його припинення. Правові наслідки недійсності шлюбу. Визнання шлюбу неукладеним. Права та обов'язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі.

Припинення шлюбу. Підстави припинення шлюбу. Право на поновлення шлюбу після його розірвання. Встановлення режиму окремого проживання подружжя.

ТЕМА 3. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ

Особисті права та обов'язки подружжя. Поняття та загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Право на материнство та батьківство. Право на повагу до своєї індивідуальності. Право на духовний розвиток. Право на вибір прізвища при реєстрації шлюбу і зміні його, перебуваючи у шлюбі. Право на розподіл обов'язків та сімейне вирішення питань життя сім'ї. Право на особисту свободу.

Змістовий модуль 2.

ТЕМА 4. ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ З ПРИВОДУ НАЛЕЖНОГО ЇМ МАЙНА

Майнові права та обов'язки подружжя. Поняття права власності подружжя. Право подружжя на спільне майно. Роздільна власність подружжя. Укладання подружжям угод щодо спільного і роздільного майна. Поділ майна подружжя. Аліментні зобов'язання подружжя. Шлюбний договір. Розірвання шлюбного договору або зміна його умов. Визнання шлюбного договору недійсним.

ТЕМА 5. ПРАВОВІДНОСИНИ ПОДРУЖЖЯ З ПРИВОДУ УТРИМАННЯ

Аліментний обов'язок діда, баби. Аліментний обов'язок онуків. Аліментний обов'язок повнолітніх рідних (повнорідних і неповнорідних) братів і сестер. Аліментний обов'язок вітчима, мачухи, а також інших осіб, які взяли до себе дитину як члена сім'ї. Аліментний обов'язок пасинка, падчерки, а також осіб, які до досягнення 18 років перебували на утриманні та вихованні у сторонніх осіб або родичів. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, а також з осіб, які взяли на виховання дитину як члена сім'ї. Зміна розміру аліментів і звільнення від їх сплати. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами.

ТЕМА 6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ МАТЕРІ, БАТЬКА І ДИТИНИ

Встановлення походження дітей. Загальні правила визначення материнства і батьківства. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Визначення батьківства за рішенням суду. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Порядок визначення прізвища, імені, по батькові дітей. Вирішення спорів, пов'язаних з місцем проживання дітей. Підстави та наслідки позбавлення батьківських прав. Майнові правовідносини батьків і дітей. Обов'язок батьків по утриманню неповнолітніх дітей. Способи та розмір оплати аліментів на дітей. Припинення права на аліменти. Обов'язок батька, матері утримувати повнолітніх дітей. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків.

ТЕМА 7. ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Поняття усиновлення особи, які можуть бути усиновленими. Особи, які можуть бути усиновлювачами. Умови усиновлення та порядок його здійснення. Таємниця усиновлювання. Надійність усиновлення. Позбавлення усиновлювача батьківських прав. Поняття і значення опіки та піклування в сімейному праві. Встановлення опіки та піклування. Права і обов'язки суб'єктів правовідносин з опіки та піклування. Припинення опіки (піклування). Патронат над дітьми. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.

ТЕМА 8. ЗАСТОСУВАННЯ СІМЕЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМЦІВ, ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		
		Лекції	Практичні (лабораторні, семінарські) заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
1.	Вступ. Поняття, предмет, функції та принципи сімейного права України.	2	4	5
2.	Шлюбні відносини. Припинення шлюбу	2	4	5
3.	Особисті немайнові права та обов'язки подружжя	2	4	5
Змістовий модуль 2.				
4.	Правовідносини між подружжям з приводу належного їм майна	2	6	5
5.	Правовідносини подружжя з приводу утримання	2	4	7
6.	Підстави виникнення правовідносин між батьками та дітьми	2	4	5
7.	Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	2	4	7
8.	Застосування сімейного законодавства України до іноземців, осіб без громадянства	1	2	6
Разом		15	30	45

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СІМЕЙНЕ ПРАВО»

Практичне заняття 1

Тема 1. Вступ. Поняття, предмет, функції та принципи сімейного права України.

Мета: засвоєння основних аспектів сімейного права України, зокрема в розгляді його поняття, предмету, функцій та принципів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та предмет сімейного права України
2. Принципи сімейного права України
3. Джерела сімейного права України

Практичне заняття 2

Тема 2. Тема: «Шлюбні відносини. Припинення шлюбу»

Мета: детальне вивчення шлюбних відносин та їхнього припинення згідно з вимогами сімейного права України

Питання для обговорення:

1. Поняття сімейних правовідносин
2. Поняття та правова природа шлюбу
3. Укладення шлюбу
4. Розірвання шлюбу
5. Визнання шлюбу недійсним

Практичне заняття 3

Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя

Мета: вивчення особистих немайнових прав і обов'язків, які виникають у контексті подружніх відносин згідно із законодавством України.

Питання для обговорення:

1. Особисті немайнові права подружжя
2. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю

Практичне заняття 4

Тема 4. Правовідносини між подружжям з приводу належного їм майна

Мета: розгляд та засвоєння правових аспектів, пов'язаних із власністю та розподілом майна між подружжям в контексті сімейного права України.

Питання для обговорення:

1. Майнові відносини подружжя.
2. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка
3. Право спільної сумісної власності подружжя

Практичне заняття 5

Тема 5. Правовідносини подружжя з приводу утримання

Мета: розгляд та аналіз правових аспектів, пов'язаних із зобов'язаннями подружжя з приводу утримання.

Питання для обговорення:

1. Права та обов'язки подружжя щодо утримання
2. Право одного з подружжя на утримання
3. Право на утримання після розірвання шлюбу, способи надання утримання одному з подружжя.
4. Припинення права одного з подружжя на утримання,
5. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини, право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини.

Практичне заняття 6

Тема 6. Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми

Мета: вивчення основних підстав виникнення правовідносин між батьками і дітьми згідно із законодавством України.

Питання для обговорення:

1. Загальні особистих немайнових права обов'язків матері, батька і підстави виникнення дитини.
2. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою.
3. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою.
4. Оспорювання батьківства.
5. Оспорювання материнства і визнання материнства.

Практичне заняття 7

Тема 7. Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Мета: розгляд та аналіз процедур та правових аспектів, пов'язаних із влаштуванням дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї чи прийомну сім'ю.

Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст усиновлення.
2. Суб'єкти усиновлення.
3. Процедура усиновлення.
4. Таємниця усиновлення.
5. Правові наслідки усиновлення.

Практичне заняття 8

Тема 8. Застосування сімейного законодавства України до іноземців, осіб без громадянства

Мета: вивчення та аналіз правових аспектів застосування сімейного законодавства України до іноземців та осіб без громадянства.

Питання для обговорення:

1. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України.

2. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства.

3. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке вивчення студентами важливих питань навчальної програми курсу. Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі види самостійної роботи:

- підготовка додаткових питань до кожної теми навчальної дисципліни;

- підготовка обов'язкових питань до практичних занять;

- робота з додатковою літературою.

Обов'язкові вимоги до самостійної роботи:

– оптимальний обсяг розкриття додаткового питання – 2-3 сторінки. За ініціативою студента додаткові питання можуть бути представлені на практичному занятті чи круглому столі у формі презентації;

– формулювання висновків, які мають сприяти розширенню знань та навиків студентів з дисципліни.

ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

	Назва теми
/п	
1	Вступ. Поняття, предмет, функції та принципи сімейного права України.
2	Шлюбні відносини. Припинення шлюбу
3	Особисті немайнові права та обов'язки подружжя
4	Правовідносини між подружжям з приводу належного їм майна
5	Правовідносини подружжя з приводу утримання

6	Підстави виникнення правовідносин між батьками та дітьми
7	Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
8	Застосування сімейного законодавства України до іноземців, осіб без громадянства

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять в тому числі в комп'ютерній лабораторії, самостійну роботу студентів, виконання ситуаційних завдань під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Сімейне право» використовуються такі методи навчання як:

- Словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- Наочні (ілюстрація, плакат, схема, мультимедійні файли).
- Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).
- Методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;
- Методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;
- За ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);
- За особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частковопошуковий (евристичний), дослідницький;
- За джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; індивідуальні заняття і виконання самостійної роботи, виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача і самостійно; робота в Інтернет, робота на платформах Zoom, Moodle.

Організація навчання здійснюється за кредитно-модульною системою з елементами тестування та рейтинговим оцінюванням знань студентів у відповідності з Концепцією впровадження в Україні Болонського процесу.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає наявність трьох рубіжних атестацій (контролю) в межах загального обсягу годин і проведення підсумкового контролю у вигляді екзамену. У процесі вивчення дисципліни «Сімейне право» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне опитування на практичних заняттях;
- підсумкове тестування з кожного змістовного модуля; - директорська контрольна робота;
- залік підсумковий. Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни «Сімейне право» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, %:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2(директорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3	разом
25%	50%	25%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 A	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки.	Високий (творчий) рівень

		Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самотійно розробленим алгоритмом.	
85-89 В	Дуже добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.	Достатній рівень
75-84 С	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самотійно та аргументовано викладати матеріал.	
65-74 D	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самотійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.	Середній рівень

60-64 E	Достатньо	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
------------------------------	-------------------------------	-----------------------	-----------------------

	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3(задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій (друкований та електронний варіанти).
2. Плани проведення практичних - друкований та електронний варіанти.
3. Завдання для практичних занять.
4. Тематичний план проведення занять з дисципліни.
5. Завдання модульних контрольних робіт.
6. Завдання для самостійної роботи та методичні вказівки до їх виконання.
7. Тести для перевірки знань студентів.
8. Критерії оцінювання знань студентів.
9. Презентаційні матеріали.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003, 2003 р., № 40, Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
4. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України від 18.03.2004, 2004 р., № 40-41, 42, Ст. 492.

5. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 27.07.2010 р. № 2398-VI. // *Голос України*. – 2010. – № 137. – Ст. 509.

6. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квіт. 2001 р. № 2402-III. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2001. – № 30. – Ст. 142.

7. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XIII. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1993. - № 39. – Ст. 383.

8. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ Міністерства юстиції від 22 лютого 2012 р. № 296/5. // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 17. – Ст. 632.

9. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21 грудня 2007 р № 11. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07> - Text

10. Порядок здійснення добровільного медичного обстеження наречених : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 1740. // *Офіційний вісник України*. – 2002. – № 47. – Ст. 2128.

11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004- Text

12. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 - Text

13. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135 - Text

14. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом, від 15 жовтня 1975 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_568 - Text

15. Про порядок та умови прийому громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину в Україні, для подання ними справ : Наказ Міністерства соціальної політики України від 17 лист. 2011 р. № 445. // *Офіційний вісник України*. – 2011. – № 97. – Ст. 3559.

16. Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування : Наказ

Міністерства соціальної політики України від 11 серпня 2017 р. № 1307. // *Офіційний вісник України*. – 2017. – № 79. – Ст. 2423.

17. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей : Постанова Кабінету Міністрів України від 08 жовт. 2008 р. № 905. // *Офіційний вісник України*. – 2008. – № 79. – Ст. 2660.

18. Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09 вер. 2013 р. № 787. // *Офіційний вісник України*. – 2013. – № 82. – Ст. 3064.

Судова практика:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» № 9 від 06.11.2009.

2. Лист вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16 травня 2013 р. № 24-753/0/4-13 "Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування // www.rada.gov.ua

3. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21 грудня 2007 р № 11. – Режим доступу :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07> – Text

4. 1. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 року № 3 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v000370007>.

Базова література:

1. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. – Київ : Юрінком Інтер, 2020. – 552 с.

2. Сімейне право України: підручник / за ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. – Київ : Юрінком Інтер, 2016. – 520 с.

3. Дякович М.М. Охорона і захист сімейних прав і інтересів нотаріусом: [монографія].

4. Менджул М. В. Порівняльне сімейне право: Навч. посіб. / М. В. Менджул. – Ужгород: РІК-У, 2021. – 296 с.

Допоміжна література:

1. Дякович М.М. Охорона і захист сімейних прав та інтересів нотаріусом: монографія / М.М. Дякович. – К., 2014. – 520 с.

2. Дякович М.М. Правова природа заповіту подружжя за законодавством України // *Legal Nature of the Will of Spouses under the Legislation of Ukraine // Journal of Advanced Research in Law and Economics; Craiova Vol. 9, Iss.5(35), (Fall 2018).P. 1637-1642. (Scopus)*

3. Дякович М.М. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання за сімейним законодавством України // *Часопис Київського університету права. – 2019. – №1. – С.125-131.*

4. Кравчик М.Б. Процеси становлення інституту сім'ї як правової категорії // *Науковий журнал Право і суспільство Дніпровського гуманітарного університету. – 2ч. 2. – 2018. – С.64-68.*

5. Кравчик М.Б. Особливості визнання шлюбу недійсним // *Науковий збірник Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції». Серія : «Юридичні науки». – Випуск 4, – 2018. – С.49-53.*

6. Кравчик М.Б. Особливості патронату в законодавстві України / М.Б. Кравчик // *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. – 2020. – № 5. Том 31. С. 25-31.*

7. Сафончик О. І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики / О. І. Сафончик. – Одеса : Фенікс, 2018. – 378 с.
8. Явор О. А. Юридичні факти в сімейному праві України: усталені підходи і новітні тенденції: монографія / О. А. Явор. – Харків : Право, 2016. – 352 с.
9. Липець Л. В. Врегулювання шлюбних та подібних відносин законом і договором: монографія. К.: Пріоритети, 2013. 187 с.
10. Розгон О. В. Договори у сімейному праві України: монографія / О. В. Розгон. – Київ : Ін Юре, 2018. – 301 с.
11. Єфремова І.О. Поняття та правова природа заходів відповідальності в сімейному праві І. О. Єфремова // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2017. – Вип. 3. – С.39-43.
12. Явор О.А. Юридичні факти в сімейному праві України: усталені підходи і новітні тенденції: монографія. Харків : Право, 2016. – 352 с.
13. Кожевникова В. Обмеження права чоловіка та жінки на укладення шлюбу без наміру створити сім'ю // Підприємництво, господарство і право / В. Кожевникова. – 2017. №8. С.32-34.
14. Information as an object of legal regulation in Ukraine Iasechko, S. V.; Ясечко, С. В.; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4058-9959>; Ivanovska, A.; Gudz, T. I.; Гудзь, Т. І.; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6950-6136>; Marchuk, M. I.; Марчук, М. І.; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0217-478X>; Venglinskyi, O. O.; ; Tokar, A. (International Journal of Computer Science and Network Security. – 2021. – Vol. 21, No 5 (May). – P. 237-242, 2021)

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>
Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>
Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>
Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга":
<http://www.liga.kiev.ua/>
Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>